

Aconcagua v večernih barvah

Kraljica Andov

Aconcagua (6960 m) je najvišja gora Andov in obeh Amerik

✍ in 📷 Boris Strmšek

Počasi, neskončno počasi, vsaj tako se mi zdi, delam korake, ki me vodijo navzgor proti robu. Pas snega ob desnem robu Canalete nekoliko olajša vzpenjanje, saj bi sicer vzpon potekal čez neprijetno skalnato pobočje. Snega ni prav veliko, povsod je okrašen s temno rjavim skalovjem. Veter, ki je grizel v roke in obraz spodaj na Traverzi, se je skril nekam med razbito pečevje gore. Smo visoko nad preostalo pokrajino. Cuerno je kot majhna topa konica, Catedral pa kot kakšen ubog hribček, le oddaljeni Mercedario bi se na videz lahko kosal z našo goro. A smo že v višini njegovega vrha, naš pa je še kar daleč. S Kazimirjem se nekajkrat ustaviva, da se nadihava redkega zraka, nato pa noge kar same spet odidejo naprej. Ni druge, kot da jim sledi-

va. Počutiva se presenetljivo dobro, čeprav sva pred skoraj sedmimi urami začela dobrih 1400 m niže. In tam spodaj na Nidu de Condores nam ju čakajo šotor ter prijatelji. Kakšnih 50 metrov pred nama se vzpenja Lucho, alpinist iz Kolumbije, ki ga počasi dohajava. Pa saj se nama niti ne muči, le želiva si, da bi bilo vzpona počasi že konec. Nenadoma pogledava čez greben na drugo stran. Južna stena! Prepaden zid, posut s snegom, ledom in skalovjem, ki se konča dobrih 2500 m niže. Tudi nekaj slovenskih smeri je v tej zahtevni steni. Sva med obema vrhovoma, tisti na zahodu je nekoliko nižji, zato se obrneva proti levi in po ozki gazi pod grebenom počasi stopava proti vrhu Aconcague. Konec snega, še nekaj skal in že stojiva ob križu na vrhu gore, nad nama pa samo modro nebo in razgled do neskončnosti.

Od prazgodovine do Inkov

Aconcagua je stara že nekaj milijonov let, a v geološkem pogledu je še vedno mlada. Ko se je Južna Amerika začela odmikati od Afrike, je njena celinska plošča začela pritiskati ob pacifiško oceansko ploščo, katere rob je v globinah tik ob obali Pacifika oziroma Tihega oceana. Oceanska plošča se je vrinila pod celinsko, posledica tega pa je bilo gubanje in dvigovanje zahodnega dela južnoameriške celinske plošče. Nastalo je precej ognjenikov, ob stikih tektonskih plošč pa so pogostejši tudi potresi. Spodnji del Aconcague je sestavljen iz peščenjakov, sadre in apnenca, po večini starejših kamenin, v zgornjem delu pa so zvečine mlajše magmatske kamnine, ki naj bi prišle tja kot posledica potresov oziroma živahnega dogajanja na zemeljski površini in pod njo. Prav na mestu sedanje Aconcague naj ne bi bilo ognjenika.

Vrh gore je v Nacionalnem parku Aconcagua v Argentini, kakih 15 kilometrov od meje s Čilom ter nekoliko vzhodno od ceste, ki povezuje Čile oziroma njegovo glavno mesto Santiago z Mendoza v Argentini. Okoliški vrhovi so precej nižji, najbližji »visoki« sosed pa je Mercedario (6770 m), ki leži približno 50 kilometrov vs tran proti severovzhodu. Sicer pa je drugi najvišji vrh Andov Ojos del Salado (6880 m) na argentinsko-čilski meji kakih 500 km zračne linije proti severu. Predeli okoli Aconcague so dokaj puščavski, okolica je razen ob rekah in jezerih bolj ali manj kamnita.

Pravzaprav Aconcague dolgo niso opazili oziroma se jim ni zdela kdo ve kako pomembna, čeprav so že Inki nekoč davno pred prihodom

Ime Aconcagua izvira iz govorice starih indijanskih narodov, vendar je več teorij o njegovem pomenu. Indijanci Ayamari, ki so nekoč živeli na področju Mendoze, so imenovali goro Kon-Kawa, Snežna gora. Aracani, ki so živeli na čilski strani Andov, so jo imenovali Aconca-Hue; to bi lahko prevedli »prihaja z druge strani«. Podobnost s sedanjim imenom se kaže tudi v inkovskem imenu Ancocahuac ali v prevodu Beli stražar.

Špancev v bližini prečkali andsko verigo na svoji poti od čilske obale proti argentinski pampi. Zaradi njih se čudoviti naravni most čez reko Cuevas, ki teče proti Mendoza, imenuje Inkovski most – Puente del Inca. Vas z istim imenom ob mostu je glavno izhodišče za dostop pod goro z juga (južna stena) in zahoda (Normalna smer).

Njena gorniška zgodovina se je začela na lažjih zahodnih pobočjih; tam so našli celo sledove davnih indijanskih kultur. 5200 m visoko na jugozahodnem grebenu Cerro Piramidal (6009 m), stranskem vrhu Aconcague, so leta 1985 našli človeško mumijo. Truplo sicer ni bilo balzamirano, vendar se je dobro ohranilo zaradi mraza in suhega zraka. Leta 1947 so na grebenu med glavnim in zahodnim vrhom Aconcague približno 6850 m visoko našli staro okostje guanaka, sorodnika lame. Do tja bi lahko zaradi nezahtevnega terena splezal sam ali pa bi ga prinesli staroselci; to bi bilo možno, saj so na vrhovih nekaterih visokih andskih gora našli sledove Inkov. Ob tem se lahko vprašamo, ali so prvi vzponi modernih gornikov na marsikatero goro res prvi.

Pionirska leta osvajanja

Mnogo let za Inki so spet prišli vojščaki. Leta 1817 je argentinski general Jose de San Martin z vojsko prečkal Ande in osvobodil Čile izpod Špancev. Ti so očitno spali, saj se je San Martinova armada, ki je bila sestavljena iz 5.300 vojakov, 10.600 mul in 1.600 konjev, tri leta pripravljala v gorah blizu čilske meje, nato pa je odšel k Špancem »na obisk« kar čez visoke gorske prelaze blizu Aconcague, Mercedaria in Tupungata. Na naravnem mostu v vasi Puente del Inca je spominska plošča, na kateri piše o teh dogodkih. Leta 1832 je celo Charles Darwin obiskal te kraje in bil navdušen nad njihovo lepo.

Nam znana gorniška zgodovina se je začela leta 1883, ko je prišel pod goro s čilske strani nemški alpinist in raziskovalec Paul Guessfeldt. Brez pravih vodnikov in primerne opreme je prišel celo 6600 m visoko, še bolj pa so pomembne njegove raziskave in dognanja o tem delu Andov. Ob tem je verjetno prvi opozoril na to,

da je Aconcagua najvišja gora ameriške celine. Štirinajst let pozneje je po dolini Horcones prišel pod goro angleški znanstvenik Edward A. Fitzgerald, spremljali pa so ga najboljši evropski gorski vodniki. Po več neuspešnih poskusih je 14. januarja 1897 zapičil svoj cepin na vrhu gore švicarski vodnik Matthias Zurbriggen. Vsi ti vzponi so potekali čez severozahodna pobočja, tam, kjer je zdaj Normalna smer. Skoraj mesec dni po prvem vzponu – 13. februarja 1897 – sta osvojila vrh še druga dva člana odprave, angleški znanstvenik Stuart Vines in italijanski vodnik Nicolo Lanti. Zurbriggenov cepin sta prinesla z vrha, zgoraj pa pustila nekaj svojih stvari. Po nekaj neuspešnih poskusih je nato 31. januarja 1906 opravil tretji vzpon na vrh dr. Helbling, njegov soplezalec dr. Friedrich Reicher pa je moral naslednji dan zelo blizu vrha zaradi vetra odnehati.

Naslednji vzpon na vrh so šele leta 1925 opravili angleški alpinisti, ki so goro našli skoraj popolnoma kopno. Isto leto je zahtevala prvo žrtev. Avstrijec J. Stepanek je izginil na njenih pobočjih in šele leta 1934 so našli njegovo truplo na višini 6600 m. Leta 1928 so goro osvojili petič, pozimi pa je postal angleški stotnik in alpinist Basil Marden druga žrtev gore. Pozneje se je izkazalo, da si je življenje vzel sam. Ko so ga našli, so ga pokopali v vasi Puente del Inca, kakor tudi večino prihodnjih žrtev. Tako je nastalo pokopališče andinistov – umrlih v tamkajšnjih gorah. Na njem lahko najdete tudi velik nagrobnik s slovenskim imenom – duhovnik Jože Kastelic je namreč leta 1940 ostal na gori, njegovo truplo pa so našli dve leti pozneje. Zaradi slabega vremena je umrl tik pod vrhom gore; bil je sedma žrtev kraljice Andov. Vzponi so se vrstili, tudi število žrtev je naraščalo. Gora je lahko zelo muhasta. Včasih je vabljivo prijazna in topla ter skoraj povsem brez snega, spet drugič obdana s hladnimi snežnimi viharji, s katerimi se brani tudi najbolj vztrajnih vsiljivcev.

Leta 1934 je goro naskočila močna italijanska odprava, v kateri pa je bilo tudi nekaj Argentinecev. Poleg treh Italijanov jo je kot prvi domačin osvojil poročnik Nicholas Plantamura, na vrhu pa je bil tudi znani čilski vodnik Mariano Pastén. Dotlej so vse odprave osvajale goro s severozahoda, naključje pa je hotelo, da

so se v tistem času odpravili nanjo tudi Poljaki, vendar z druge strani. Po dolini reke Rio de Las Vacas in skozi dolino Relinchos so dosegli severovzhodni ledenik in se povzpeli čezenj na vrh. To je zdaj tako imenovani Poljski ledenik. Štirje so stopili na vrh gore le šest ur za člani italijanske odprave. Le-ti so bili nato presenečeni, ko so ob vrnitvi v Puente del Inca tam našli svojo zastavo, ki so jo pustili na vrhu, Poljaki pa so jo vzeli in prinesli v dolino. Ta smer na goro je še nekoliko daljša od običajnega pristopa, poleg tega tam razmere veliko bolj odločajo o uspehu.

V južnoameriškem poletju 1952/53 je pod južno steno Aconcague prišel legendarni francoski alpinist Lionel Terray, že naslednje poletje pa se je stene lotila močna francoska odprava. Ob ledeniku pod njo je postavila bazni tabor, ki je zdaj poznan pod imenom Plaza Francia in leži na višini 4200 m. Skoraj 3000 m visoke in 7 km široke stene so se lotili skoraj v vpadnici glavnega vrha, po dokaj varni liniji desno od osrednjega žleba, ki je najbolj plazovit in nevaren. Ekipa šestih plezalcev – G. Poulet, R. Paragot, P. Lasseur, L. Berardini, A. Dagory in E. Denis – je v sedmih dneh preplezala smer čez strmo skalovje, ledene slapove, serake, viseče ledenike, oviral pa jih je tudi precejšen mraz, zaradi katerega so skoraj vsi pomrznili. A to je bila v tistem času ena najtežjih smeri na svetu, ki ima še danes velik sloves.

Slovenski sledovi

Prvi Slovenec na vrhu Aconcague je bil Peter Skvarča 14. januarja 1969. V tistih časih je bil eden vodilnih alpinistov med argentinskimi Slovenci, ki je opravil veliko prvenstvenih vzponov v Patagoniji, pa tudi drugod po Andih, mnoge skupaj z bratom Juretom. Trinajst let zatem je prišla pod Aconcagu primorska odprava in se povzpela na goro z vseh treh strani. Janez Aljančič je šel po Normalni smeri, prvi slovenski pristop čez Poljski ledenik so opravili Dani Felc, Marjan Olenik, Miro Skapin, Borut Slapernik in Tamara Likar, ki je bila prva Slovenka na vrhu, dva odlična vzpona pa sta bila opravljena tudi v južni steni. Bogdan Biščak, Milan Črnilogar, Slavc Svetičič in

*Med poletom iz Buenos Airesa
proti Santiagu se pod krili letala
prikaže iz oblakov najvišja gora Andov.*

Igor Škamperle so v štirih dneh (19.-22. 1. 1982) preplezali Francosko smer s prvenstveno varianto, izstopili pa so po Messnerjevi varianti. Dan za njimi so v steno stopili še Zlatko Gantar, brata Peter in Pavel Podgornik ter Ivan Rejc. Plezali so nekoliko levo od Francoske smeri in po devetih dneh v steni 28. januarja po novi smeri osvojili zahodni vrh (6935 m) ter sestopili po Normalni smeri. Za njimi je ostala izredno zahtevna Jugoslovanska smer. Od 18. do 22. februarja 1986 sta na šestmesečni poti po južnoameriških vrhovih preplezala južno steno Milan Romih in Dani Tič; njuna smer sodi med najtežje v steni. Čez dve leti sta prišla pod steno Milan Romih in Slavc Svetičič. Po še nepreplezanem jugozahodnem grebenu 12. januarja sta preplezala novo smer Sončna linija in jo priključila na zahodno smer, po kateri je nato Romih sestopil. Svetičič je nadaljeval do vrha in nato sestopil (brez vrvi) po Francoski smeri – to še zdaj velja za izredno dejanje. Čez nekaj tednov sta spet prišla pod

steno in preplezala še novo smer Ruleta ter jo na dveh tretjinah stene priključila Francoski smeri, ki poteka nekoliko levo.

Zadnje pomembno slovensko dejanje v južni steni Aconcagua se je zgodilo konec lanskega leta, ko sta Tomaž Humar in Aleš Koželj med 17. in 21. decembrom preplezala zelo težko prvenstveno smer, ki ju je pripeljala na stranski vrh, od tam pa sta se povzpela še na glavni vrh Aconcagua.

Sicer pa so se Slovenci s kraljico Andov srečali še velikokrat. Prvi Slovenec med redkimi smučarji, ki so se spustili z vrha, je bil Boris Strmšek, ki mu je 3. februarja 2002 uspel spust po Normalni smeri (direktna varianta), leto za njim pa je to opravil še Davo Karničar. Sicer pa so z vrha leteli tudi z jadralnim padalom, postavili hitrostni rekord po Normalni smeri od baze do vrha (slabih pet ur) in še bi lahko naštevali. Aconcagua je kot najvišji vrh obeh Amerik seveda izredno popularna in kronisti zapisujejo vse mogoče statistike ter rekorde.

Aconcagua 2005

Za tiste, ki bi se želeli povzpeti na Aconcagua po Normalni smeri, se ta možnost ponuja v januarju 2005. Polet v Santiago, odhod pod goro, vzpon, obisk obale Pacifika, po možnosti tudi rafting na eni izmed čilskih rek in še veliko zanimivih doživetij ter vrnitev domov – vse to bo trajalo tri do štiri tedne. Informacije na telefonu 031/592 437, e-mail: strmina@kozjak.org; informacije tudi na spletni strani APD Kozjak – www.kozjak.org.

Veliko informacij o Aconcagui lahko najdete na internetu, npr. www.aconcagua.com, za tiste, ki raje vzamejo v roke knjigo, pa je primeren vodnik R. J. Secorja: Aconcagua –

A climbing guide. Za vstop v Nacionalni park Aconcagua morate plačati vstopnino, ki je odvisna od namena vašega obiska – plezanje ali le trekking (kratek – 3 dni, dolg – 7 dni). Dovoljenje za plezanje velja 20 dni, dobiti pa ga je mogoče v Centru za obiskovalce v Mendozi ob parku General San Martin. Zakaj ga ni mogoče dobiti v vasi Puente del Inca, mi ni znal povedati nihče.

Najugodnejši čas za vzpon je v južnoameriškem poletju oziroma v evropski zimi, najbolj aktualna meseca pa sta januar in februar, ko je v baznem taboru Plaza de Mulas tudi 200 in več plezalcev z vseh koncev sveta. Cene za vodene odprave na Aconcagua so v Evropi od 2600 do 3500 evrov.

Cenik za vstop v Nacionalni park (v USD)	15. 12. – 31. 1.	1. 12. – 14. 12. in 1. 2. – 20. 2.	15. 11. – 30. 11. in 21. 2. – 15. 3.
PLEZANJE	300	200	100
KRATEK TREKING	30	20	20
DOLG TREKING	50	40	30

Dolgi dostopi

Vsem smerem, ki vodijo na vrh gore, so skupni predvsem dolgi dostopi do baznih taborov. Od vasi Puente del Inca (2700 m) do Plaze de Mulas (4200 m), baznega tabora za Normalno smer, je dobrih 35 kilometrov po večini slikovite puščavske pokrajine. Mimo vstopne postaje v nacionalni park ob jezeru Horcones ter po dolini istoimenske reke je štiri ure hoje do tabora Confluencia (3400 m), pri katerem se odcepi pot za bazni tabor Plaza Francia (4200 m) pod južno steno, ki vzame približno pet ur. Od Confluencie do Plaze de Mulas je še kakih sedem ur hoje. Za transport opreme je najbolje najeti mule. Cena mule z vodnikom je 120 dolarjev, tovari lahko 60 kilogramov, vsaka nadaljnja pa stane dodatnih 60 dolarjev. V bližini baznega tabora je gorniški hotel Refugio Plaza de Mulas, v katerem stane prenočišče od 20 do 80 dolarjev; tam je tudi telefon, v baznem taboru pa sta na voljo internet ter brezplačna medicinska pomoč. V bazo in iz nje leti tudi helikopter, kadar gre za nujne primere.

Vzpon čez Poljski ledenik pomeni nekoliko daljšo pot. Od Punta de Vacas (2400 m), vasice 10 km od kraja Puente del Inca niže ob reki, je do baznega tabora 60 km. Pot vodi ob reki Rio Vacas. Poteka mimo postaj Casa de las Lenas (2800 m, 15 km - 4 ure), Casa de Piedra (3800 m, 30 km - 6 in 7 ur) in nato po dolini reke Relinchos do baze Plaza Argentina (4100 m, 15 km - 5 ur). Dostop vzame dva do tri dni. Podobno kot na Plazi de Mulas so tudi tam rangerji, na voljo sta medicinska oskrba in telefon, v bazni tabor pa po potrebi prileti tudi helikopter. Na vzponu proti vrhu uporabljajo tudi do 4 višinske tabore, vendar normalno pripravljena naveza potrebuje za vzpon dva dni.

Prvi višinski tabor na Normalni smeri je Nido de Condores (5400 m), do katerega je od 4 do 7 ur hoje, odvisno od pripravljenosti. Na

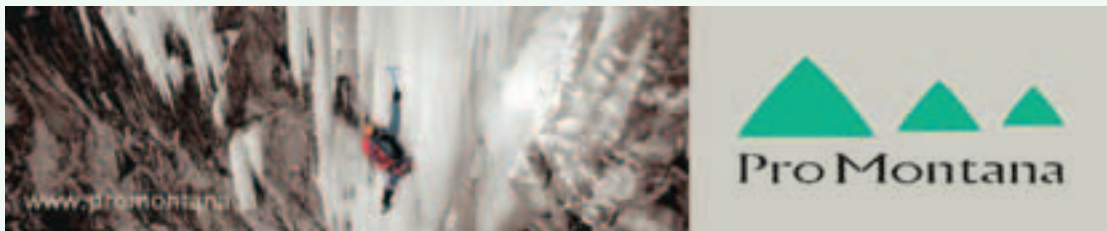

Lama – simbol Andov

5830 m je tabor Berlin, v katerem sta celo dva lesena bivaka, vendar pa je v njiju po navadi gneča, saj od tam večina krene proti vrhu. Hoje je od 2 do 4 ure. Više je še Independencia (6250 m) z ostanki lesenega bivaka. Od Berlina do vrha je od 7 do 10 ur vzpona. V okolici baznega tabora je še nekaj nižjih vrhov, ki jih nekateri obiščejo zaradi aklimatizacije, nekateri pa si s tem popestrijo cilje - Bonete (5050 m), Catedral (5335 m) in Cuerno (5482 m). Tudi kakšna težja smer za bolj zahtevne se najde.

Malo snega

Ko smo se privadili na višino, postavili šotor na Nidu de Condores ter se povzpeli do Berlina, smo ugotovili, da je najbolje kreniti proti vrhu kar iz prvega tabora. Do drugega smo potrebovali le kako uro hoje in pol; to je zanemarljivo v primerjavi s tvorjenjem celotne opreme navzgor. Sicer pa nekatere odprave uporabljajo še razne vmesne tabore in so včasih po ves teden na gori, pa nato odnehajo zaradi utrujenosti ali jih prehitijo poslabšanje vremena. Pravzaprav je bil edini uporabni nasvet množice ljudi v bazi -

Transport opreme v bazo je najenostavnejši na mulinih hrbtih

nekateri so bili tam že večkrat in po večini brez uspeha -, da se je treba povzpeti na vrh hitro in s čim manj višinskih taborov. Tako smo po počitku v bazi krenili navzgor lahki in zato tudi hitri. A hiter tam ne pomeni vselej, da moraš dirjati navzgor. Pravzaprav velja, da hodi počasneje in po daljši poti, pa boš hitrejši. Vsak, ki se je zaganjal naravnost navzgor, je vselej ostal daleč za nami. Po treh urah vzpona sem se že sončil na Nidu de Condores. Poležavanje, kuhanje pa hrana in pijača ... Že pred mrakom smo bili v spalnih vrečah. Tu in tam je šotor stresel veter, vendar je bil zelo odporen. Imeli smo namreč dvojne palice, ki smo jih zlepili s trakom, in to je zelo povečalo njihovo trdnost. Včasih tam veter trga ali odnaša šotore, celo s plezalci vred.

Zjutraj med četrto in peto krenejo navzgor tisti, ki vedo, kaj hočejo. Drugim je prehladno in nato jih običajno še kak teden ali dva zebe, dokler končno ne ugotovijo, da tisti izrek o rani uri ni kar tako. Po uri in četrto pozdravim tiste, ki se pravkar odpravljajo z Berlina proti vrhu. Približno dvajset stopinj pod ničlo je, to je še kar zno-

sno. Nato pod nogami škriplje spihan sneg na ozki gazi. Večina počasi zaostaja. Izza obzorja se prikaže rdeča krogla, vendar nas nič kaj ne ogreje. Dvoglavi Mercedario se dviga v daljavi. Cuerdo, ki se nam je iz baze zdel velik, je zdaj le majhen griček tam spodaj. Nad Independencio je znamenita Traverza, pri kateri je treba prečkati vršni del gore od leve proti desni. Glavna ovira je veter, a mi smo imeli kar srečo. Zadnji del vzpona se začne na 6500 m, pri tako imenovani Canaleti. O kakšnem »kanalu« seveda ni govora, gre le za široko in nekoliko bolj strmo pobočje, omejeno z razbitimi skalami. Navzgor in navzgor, malo grize mraz, pozna se že tudi višina - in nato je do vrha le še greben. Na drugi strani je južna stena. Na severni strani grebena nas ozka gaz med skalovjem pripelje do zadnje stopnice. Se nekaj metrov skal in po sedmih urah vzpona in pol se objemamo zraven polepljenega ter popisanega križa na vrhu Aconcague. Snega na vrhu ni skoraj nič, odpihnilni so ga orkanski vetrovi. Kljub mrazu nam je toplo pri srcu. Posedamo in zremo v daljavo, daleč spodaj vidimo postave, ki se počasi vzpenjajo. Čež slabo uro se spuščam mimo utrujenih obrazov proti baznemu taboru in zvečer že nazdravimo s pivom. In misli so že daleč na obalah Pacifika. ○

Na gorskih čevljih vam bomo ugodno naredili nov gumijast (vibram) podplat. Čevljarstvo, Slovenska 30, Ljubljana. Telefon: 041-325-432